

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра економіки, маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова НМК

_____ Л.О. Філіпковська
(підпис) (ініціали та прізвище)

« _____ » _____ 2020 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА ВИБІРКОВОЇ
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
(у тому числі для іноземців, які вивчають російську мову)

Розвиток економічного світогляду

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 051 «Економіка»
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма: «Економіка підприємства»
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: молодший бакалавр

Харків 2020 рік

Робоча програма Розвиток економічного світогляду
(назва дисципліни)
для студентів за спеціальностями 051 «Економіка»,
освітніми програмами «Економіка підприємства».

« 14 » липня 2020 р., – 10 с.

Розробник: Гавва В.М., професор кафедри, к.е.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, наукова ступінь та вчене звання)

(підпис)

Робочу програму розглянуто на засіданні кафедри економіки,
маркетингу та міжнародних економічних відносин (№ 605)
(назва кафедри)

Протокол № 1 від « 31 » серпня 2020 р.

Завідувач кафедри д.е.н., професор
(науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Давидова І. О.
(ініціали та прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни (денна форма навчання)
Кількість кредитів – 5,0	Галузь знань 05 економіка, 07 управління та адміністрування (шифр і найменування) Спеціальність <u>051 економіка підприємства,</u> <u>075 маркетинг</u> (код і найменування) Освітня програма <u>_____ економіка підприємства, маркетинг</u> (найменування) Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	Цикл загальної (професійної) підготовки (за вибором)
Кількість модулів – 1		Навчальний рік
Кількість змістовних модулів – 2		2020/2021
		Семестр
		__2__-й
		Лекції*
Загальна кількість годин – 150 $88^*/150=0,58$		48_ годин
		Практичні, семінарські*
		40_ годин
		Лабораторні*
		___ годин
		Самостійна робота
		62_ годин
		Вид контролю
		модульний контроль, іспит
Кількість тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5,5 самостійної роботи студента – 6,69 годин		

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи становить:
 $88/62 = 1,42$.

*Аудиторне навантаження може бути зменшене або збільшене на одну годину залежно від розкладу занять.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни (згідно ОПП)

Мета вивчення: формування і розвиток економічного світогляду студента як майбутнього фахівця з економічних питань та з питань управління економічними процесами

Завдання:

Розглянути особливості та провести формування засад економічного мислення як властивості сучасного фахівця з питань управління економічними процесами. Провести огляд існуючих періодизацій історії розвитку економіки та аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки. Розглянути методологічні аспекти та особливості розвитку економічної науки, зв'язок економічної науки та макроекономічної політики держави. З'ясувати та усвідомити економічну реальність (усвідомити певні історичні зрізи) у питанні, чому не всі країни світу стали економічно розвинутими та з'ясувати, у чому полягає сутність світового прогресу та проблема самозбереження суспільства у XXI сторіччі. Розглянути основні засади філософії економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства.

Результати навчання:

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- існуючі глобально-цивілізаційні підходи до вивчення розвитку економіки та їх особливості;
- основні концепції економічного розвитку країн та порівнянні переваги;
- еволюцію господарського побуту та вплив НТП;
- процеси глобалізації та їх вплив на розвиток економічних відносин.

вміти:

- формувати підходи і принципи щодо дослідження рівня розвитку економіки країни;
- використовувати елементи системного підходу та принципи поточної рівноваги для моделювання стану об'єкта управління;
- аналізувати перспективи розвитку системи (підприємства);

мати уявлення:

- про основні принципи періодизації історії економіки та екологічні проблеми людства.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент має досягти таких компетентностей: здатність і навички оперування певними економічними показниками, які пов'язані з макро- і мікроекономічними тенденціями розвитку економіки і виробництва в країні для розуміння проблем подальшого розвитку.

Програмні результати навчання:

Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні

Здатність зберігати моральні, культурні, наукові цінності та примножувати досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку економіки, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства

Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Здатність виявляти знання та розуміння проблем предметної області, основ функціонування сучасної економіки на мікро- мезо- макро- та міжнародному рівнях.

Розуміння основних особливостей сучасної світової та національної економіки, інституційної структури, напрямів соціальної, економічної та зовнішньоекономічної політики держави.

Здатність аналізувати проблеми і явища в одній або декількох професійних сферах з врахуванням можливих соціально-економічних наслідків

Міждисциплінарні зв'язки:

Дисципліни, що передують вивченню даної дисципліни	Дисципліни, вивчення яких спирається на дану дисципліну
Політична економія, Історія міжнародних відносин	Історія економіки та економічної думки, Філософія економічної науки, мікроекономіка, макроекономіка Економіка підприємства

3. Програма навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Розвиток економічної науки як наслідок розвитку людства і відносин між господарюючими суб'єктами.

Тема 1. Економічне мислення – властивість сучасного фахівця. Поняття і принципи економічної науки

Економічний образ мислення як поняття, техніка мислення. Механізм суспільної координації А. Сміта. Співробітництво завдяки взаємному пристосуванню. Що може пояснити економічна теорія? Заповзятість економічної теорії. Проблеми вибору і раціональність. Економічні інструменти. Економічний образ мислення та економічний світогляд. Поняття і принципи економічної науки.

Тема 2. Огляд періодизацій розвитку економіки

Початок періодизації історії розвитку економіки. Перші спроби періодизації. Стадії економічного прогресу. Стан господарського побуту народів. Історична школа у політекономії. Економічна історія як окрема наука. Формаційні підходи. Просторово-часова періодизація у СРСР. Організаційний підхід А. Богданова. Антропогеографічна періодизація. Три типи територіальних володінь світових держав. Концепція В.П. Семенова-Тянь-Шанського про три центри розміщення й накопичення капіталу. Концепція У. Ростоу (мейнстрім) щодо поступального розширеного відтворення та п'ять стадій розвитку суспільства. Концепція індустріального та постіндустріального суспільства. Світ-системний підхід та аналіз.

Тема 3. Аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки

Змінення підходів до періодизації. Кліодинаміка і періодизація. Глобально-цивілізаційні підходи до розвитку економіки. Стратегія порівняльних переваг. Використання сфер людської діяльності для вивчення тенденцій розвитку економіки. Концепція розвитку економіки як складної поведінкової системи.

Тема 4. Методологічні аспекти розвитку економічної науки.

Революції в розвитку економічної теорії. Перша революція – класична економічна теорія. Друга революція – маржиналізм. Третя революція – кейнсіанство. Четверта революція: теорія очікуваної корисності та програмно-гральний підхід. Науково теоретичний строй економічної теорії та мейнстрім. Віхи методології економічної теорії (Джон Стюарт Мілль, Карл Маркс, Альфред Маршалл, Мілтон Фрідмен, Марк Блауг). Яка методологія потрібна економістам?

Модульний контроль

Змістовний модуль 2. Економічна наука і проблеми успішного розвитку економіки країн.

Тема 5. Економічна наука і макроекономічна політика країн.

Загадки економічного зростання певних країн. Демістифікація китайської економіки: використання порівняльних переваг як дієва стратегія економічного розвитку. Уроки рецесії в Японії після тривалого успішного розвитку в другій половини XX сторіччя і до початку XXI.

Тема 6. Економічна реальність (історичні зрізи). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими.

Чому Австралія обігнала Нову Зеландію. Чому Австрія ледь не догнала Швейцарію. Чому виникли відмінності у економічному розвитку Естонії та Словенії. Чому Мексика є біднішою за Іспанію. Чому Венесуела зупинилася у розвитку і знаходиться у кризі. Чому Чилі у свій час подолали кризу і почали стрімкий розвиток. Чому Коста-Ріка відстала від Пуерто-Ріко. Чому Гаїті так збідніли, а Домініканська Республіка ні. Чому Китай обігнав Індію. Чому Пакистан розвивався повільніше ніж Індонезія. Феномен маленьких Азійських тигрів: Південна Корея, Гонконг, Сінгапур, Тайвань. Що заважає розвитку багатій на ресурси Аргентині? Які перспективи розвитку має Бразилія. Чому Європейський Союз має тенденції до руйнації. Чому Англія бажає вийти з Євросоюзу.

Тема 7. Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у XXI сторіччі

Крупний бізнес і навколишнє середовище: різні умови – різні результати. Добування природних ресурсів (нафта, руда, ліс, риболовля) та інтереси крупного капіталу, бізнесу і суспільства. Можливість світового екологічного колапсу.

Тема 8. Філософія економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства.

Філософія науки XX сторіччя. Філософська феноменологія і герменевтика економічної науки. Парадигма сучасної філософії науки XXI сторіччя в умовах екологічних проблем суспільства

Модульний контроль

4. Структура навчальної дисципліни

Назва змістовного модуля і тем	Кількість годин				
	Усього	У тому числі			
		л	п	лаб.	с. р.
1	2	3	4	5	6
Модуль 1					
Змістовний модуль 1. Розвиток економічної науки як наслідок розвитку людства і відносин між господарюючими суб'єктами					
Тема 1. Економічний образ мислення – якість сучасного фахівця. Поняття і принципи економічної науки	14	5	3	–	6
Тема 2. Огляд періодизацій розвитку економіки	15	5	4	–	6
Тема 3. Аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки	15	5	4	–	6
Тема 4. Методологічні аспекти розвитку економічної науки	23	9	8	–	6
Модульний контроль	1		1		
Разом за змістовним модулем 1	68	24	20	–	24
Змістовний модуль 2. Економічна наука і проблеми успішного розвитку економіки країн					
Тема 5. Економічна наука і макроекономічна політика країн	17	6	5	–	6
Тема 6. Економічна реальність (історичні зрізи). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими.	17	6	5	–	6
Тема 7. Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у XXI сторіччі	17	6	5	–	6
Тема 8. Філософія економічної науки на фоні екологічних проблем суспільства	15	6	4	–	5
Модульний контроль	1		1	–	
Разом за змістовним модулем 2	67	24	20	–	23
Усього годин	135	48	40	–	47
Модуль 2					
Індивідуальне завдання	15	-	-	-	15
Контрольний захід					
Усього годин	150	48	40		62

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічне мислення – властивість сучасного фахівця	3
2	Огляд періодизацій розвитку економіки	5
3	Аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки	5
4	Методологічні аспекти розвитку економічної науки	8
5	Економічна наука і макроекономічна політика країн	5
6	Економічна реальність (історичні зрізи). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими.	5
7	Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у XXI сторіччі	4
8	Філософія економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства	4
Разом		40

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин

7. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
Разом		

8. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1	Економічне мислення – властивість сучасного фахівця	6
2	Огляд періодизацій розвитку економіки	6
3	Аналіз існуючих глобально-цивілізаційних підходів до вивчення розвитку економіки	6
4	Методологічні аспекти розвитку економічної науки	6
5	Економічна наука і макроекономічна політика країн	6
6	Економічна реальність (історичні зрізи). Чому не всі країни світу стали економічно розвинутими.	6
7	Світовий прогрес і проблеми самозбереження суспільства у XXI сторіччі	6
8	Філософія економічної науки в світлі екологічних проблем суспільства	5
Виконання індивідуального завдання		15
Разом		62

9. Індивідуальні завдання

10. Методи навчання

Проведення аудиторних лекцій, практичних (семінарських) занять, індивідуальні консультації (при потребі), самостійна робота студентів з матеріалами, що підготовлені кафедрою (підручники, методичні посібники) та літературними джерелами.

11. Методи контролю

Проведення поточного контролю, письмового модульного контролю, підсумкового контролю у вигляді іспиту.

12. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують студенти

12.1. Розподіл балів, які отримують студенти (кількісні критерії оцінювання)

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Робота на семінарах	0...1	5	0...5
Модульний контроль	0...40	1	0...40
Змістовний модуль 2			
Робота на семінарах	0...1	5	0...5
Модульний контроль	0...40	1	0...40
Виконання і захист розрахункового завдання	0...5	4	0...20
Усього за семестр			0...100

Семестровий контроль (іспит/залік) проводиться у разі відмови студента від балів поточного тестування й за наявності допуску до іспиту/заліку. Під час складання семестрового іспиту/заліку студент має можливість отримати максимум 100 балів.

Білет для іспиту містить три окремі запитання, які оцінюються по 33,3 бали, сума яких складе 100 балів.

12.2. Якісні критерії оцінювання

Для отримання позитивної оцінки необхідно виступати з теоретичними питаннями на семінарах і проходити тестування в ході модульного контролю, а також:

знати основні особливості тем, які розглядалися: існуючі глобально-цивілізаційні підходи до вивчення розвитку економіки та їх особливості; основні концепції економічного розвитку країн та порівнянні переваги; еволюцію господарського побуту та вплив НТП; процеси глобалізації та їх вплив на розвиток економічних відносин;

вміти формувати підходи і принципи щодо дослідження рівня розвитку економіки країни; використовувати елементи системного підходу та принципи поточної рівноваги для моделювання стану об'єкта управління; аналізувати перспективи розвитку системи (підприємства);

12.3 Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру

Критерії оцінювання роботи студента протягом семестру відповідають шкалі оцінювання, що наведена нижче і залежать від загальної суми набраних балів.

Задовільно (60-74). Потрібно показати мінімум знань та умінь. Захистити всі індивідуальні завдання та здати тестування.

Добре (75-89). Твердо знати мінімум, захистити всі індивідуальні завдання, виконати всі КР, здати тестування та поза аудиторну самостійну роботу.

Відмінно (90-100). Здати всі контрольні точки з оцінкою «відмінно». Досконально знати всі теми та уміти застосовувати їх.

Шкала оцінювання: бальна і традиційна

Сума балів	Оцінка за традиційною шкалою	
	Іспит, диференційований залік	Залік
90 – 100	Відмінно	Зараховано
75 – 89	Добре	
60 – 74	Задовільно	
0 – 59	Незадовільно	Не зараховано

13. Методичне забезпечення

Навчально-методичний комплекс дисципліни, включає в себе:

Обов'язкові складові:

- робоча програма дисципліни;
- конспект лекцій, який за змістом повністю відповідають робочій програмі дисципліни (рукопис);
- питання, тести для контрольних заходів;

Навчально-методичне забезпечення дисципліни "Розвиток економічного світогляду" для бакалаврів / Нац. аерокосм. ун-т ім. М. Є. Жуковського "Харків. авіац. ін-т" ; розроб. В. М. Гавва. - Харків, 2020. - 322 с. - <http://library.khai.edu/library/fulltexts/doc/011Rozvitok.pdf>

14. Рекомендована література

Базова

1. Ковальчук В. М., Лі Цзе Гао, Останкова Л. А. Світова економіка: її історія та дослідники. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 524 с.
2. Сучасний управлінський інструментарій прийняття ефективних економічних рішень: колективна монографія / загальна ред. А. В. Дороніна. – Харків: Нац. аерокосмічний ун-т ім. М. Є. Жуковського «ХАІ», 2019. – 304 с.
3. Ернандо де Сото. Загадки капіталу. – Київ: Наш формат, 2017. – 232 с.

Допоміжна

- Пол Хейне, Питер Боуттке, Девід Причитко. Экономический образ мышления. – М.: Вильямс, 2018. – 528 с.
- Канке В. А. Философия экономической науки: Учеб. пособие. – М.: ИНФРА-М, 2007. – 384 с.
- Джаред Даймонд. Коллапс. Почему одни общества приходят к процветанию, а другие к гибели. – М.: Издательство АСТ, 2016. – 768 с.
- Загадки экономического роста: движущие силы и кризисы – сравнительный анализ / Научные редакторы Л. Бальцерович и А. Жоньца. – М.: Мысль, 2016. – 512 с.
- Джозеф Стиглиц. Великое разделение. Неравенство в обществе, или что делать оставшимся 99% населения? – М.: Эксмо, 2016. – 480 с.
- Ричард Ку. Священный Грааль макроэкономики. – М.: Мысль, 2014. – 434 с.

15. Інформаційні ресурси

<http://ru.wikipedia.org>.

<http://uk.wikipedia.org>.